

ДОКУМЕНТИРАНА РАБОТНА ПРОЦЕДУРА

ПРОЦЕДУРА

**ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА ПРОВЕРКИ ЗА СПАЗВАНЕ ПРАВИЛАТА
ЗА ДОБРА ЗЕМЕДЕЛСКА ПРАКТИКА С ЦЕЛ ОПАЗВАНЕ НА
ВОДИТЕ ОТ ЗАМЪРСЯВАНЕ С НИТРАТИ ОТ ЗЕМЕДЕЛСКИ
ИЗТОЧНИЦИ**

Редакция:
02
Страница:
1 от 6

Приложение към Заповед № РД 09-617/01.08.2011 г.
на министъра на земеделието и храните

I. НОРМАТИВНИ И АДМИНИСТРАТИВНИ АКТОВЕ

A. Европейски:

1. Директива 91/676/ЕИО за опазване на водите от замърсяване с нитрати от селскостопански източници (Нитратна директива).

Б. Национални:

1. Наредба № 2 от 13.09.2007 год. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници (*Обн. ДВ, бр.27 от 2008 г., в сила от 11.03.2008 г.*).
2. Правила за добра земеделска практика, с цел опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници, утвърдени със Заповед № РД-09-799/11.08.2010 г. на министъра на земеделието и храните.
3. Програма за развитие на селските райони (2007 - 2013 г.) и Анексите към нея.

II. ЦЕЛ НА КОНТРОЛА

Да се установи степента на спазване на Правилата за добра земеделска практика, с цел опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници.

III. ОБЕКТ НА КОНТРОЛА

На контрол подлежат земеделски производители, кандидати за подпомагане по Програмата за развитие на селските райони (2007 - 2013 г.).

Обекти на инспекцията са земеделски стопанства, в които се отглежда земеделска продукция и/или се съхраняват минерални азотсъдържащи торове или оборски тор, определени като извадка от експертите на ДФЗ – РА на базата на анализ на риска.

IV. ОТГОВОРНИ ЛИЦА

1. Контролът се извършва от инспекторите на ОДБХ, които са определени със Заповед на изпълнителния директор на БАБХ да упражняват контрол.
2. Инспекцията се извършва съвместно с експерти от Разплащателна агенция, Държавен фонд „Земеделие”, МЗХ.

V. ЦЕЛ НА ПРОЦЕДУРАТА

Организиране на дейностите по контрола, изпълнение, отчитане, анализиране и докладване на резултатите.

VI. РЕД ЗА ИЗВЪРШВАНЕ НА КОНТРОЛА

1. **Документална проверка** - изискват се документи, свързани със закупуване или влагане на количества азотсъдържащи минерални торове или оборски тор, или препоръки за тяхното приложение;
2. **Физическа проверка** - проверка на терен, проверка за наличие на съоръжения за съхранение на минерални и органични торове;
3. **Снимки** - заснемане, с цел документиране на фактически обстоятелства, свързани с предмета на контрол;
4. **Събиране на доказателствени материали** - копия от документи, други документални и материални доказателства, включително снимки.

VII. ЕЛЕМЕНТИ ЗА ИНСПЕКТИРАНЕ

1. Спазване срока за ограничение на внасянето на азотсъдържащи торове.

Да не се внасят азотсъдържащи торове и оборски тор в следните периоди:

- от 1 ноември до 31 януари на полски култури;
- от 1 ноември до 15 февруари на свободни площи и площи, заети с трайни насаждения;
- от 15 ноември до 15 февруари при създаване на нови овощни насаждения. При тях по изключение се допуска внасяне на оборски тор до 15 ноември.

2. Спазване на общите изисквания при торене.

- 2.1. Азотсъдържащите (органични и минерални/неорганични) торове се разпределят равномерно върху почвата.
- 2.2. Да не се внася пресен оборски тор. Твърдият оборски тор да се съхранява най-малко 6 месеца преди внасянето му. Течният оборски тор да се съхранява поне 4 месеца преди да бъде внесен.
- 2.3. Оборският тор да се внася непосредствено преди основната обработката на почвата (есен и пролет), във връзка с подготовката за засяване или засаждане на културите.
- 2.4. При внасяне на повече от 12 кг активно вещество минерален азот на декар с торовете, торовата норма се разделя на две – до 1/3 от нормата се внася предсеитбено или преди засаждането, а разликата от нормата се оставя за подхранване.
- 2.5. При равнинни терени да не се използват азотсъдържащи торове край водни басейни (реки, потоци, канали, езера, язовири, море и др.) на разстояние по-малко от 5 м.
- 2.6. При равнинни терени, когато се извършва шербетуване (поливка с разтворен във вода оборски тор) на зеленчукови и други култури, разстоянието до водни басейни да бъде не по-малко от 5 м. В случай на използване на течната фракция на оборския тор на равнинни терени, отстоянието до водните басейни да не е по-малко от 10 м.
- 2.7. При внасяне на азотсъдържащи торове на терени без наличие на растителна покривка, да се извършва незабавно заравяне чрез култивиране, фрезование, дисковане, заораване и други.
- 2.8. При авиационно разпръскване на минералните торове, да се поставят наземни ориентири и да се отчита силата на вятъра – най-добре е разпръскването да се извършва при тихо време.

3. Спазване годишната норма на торене с органични азотсъдържащи торове.

3.1. Годишната норма на торене се изчислява за територията на цялото стопанство.

За целта се използва формулата:

$$\text{Годишна норма } N_{\text{орг. кг/дка}} = \frac{\text{количество внесен оборски тор в натура /кг/}}{\text{обработваема площ в стопанството /дка/}} \times \frac{0,5}{100}$$

Забележка: Полученото количество не трябва да бъде по-голямо от 17 кг N/дка за всички култури.

3.2. За да се избегне риска от излишък на нитрати в растенията и почвата, при всички култури, **количеството внесени азотни съединения от органичен тор през годината не трябва да надвишава 17 кг азот на декар.**

Забележка: За да се избегне рискът от излишък на нитрати в растенията и почвата нормите за торене с азот се определят след извършване на агрохимичен анализ на почвата. Препоръките за торене се изготвят на базата на баланс между необходимото количество азот за развитието на културите и азота, който може да бъде доставен на културите от почвата и чрез наторяване.

4. Спазване на изискванията при торене на: пясъчливи почви; замръзнала почва и снежна покривка; преовлажнени терени.

4.1. На почви с лек механичен състав (пясъчливи почви), азотната норма се разделя на две или три части, за да се избегне просмукването на нитрати в по-долните почвени слоеве и попадането им в плитките подземни води.

4.2. На равнинни терени, да не се тори с азотсъдържащи торове при напълно замръзнала почва, както и на почва, изцяло или отчасти покрита със снежна покривка, с дебелина по-голяма от 5-6 см. Само по изключение да се прибегва до торене с азотсъдържащи торове на частично замръзнала почва.

4.3. Да не се внасят азотсъдържащи торове по време на валежи и след това, докато почвата е преовлажнена.

4.4. Да не се внасят азотсъдържащи торове на естествено преовлажнени почви и на наводнени почви (с изключение на оризища).

5. Спазване на изискванията при торене на наклонени терени.

5.1. При терени с наклон над 6°, обработката на почвата се извършва контурно (по хоризонталите) или напречно на склона.

5.2. При създаване на трайни насаждения върху терени с наклон над 6°, редовете да се ориентират по хоризонталите на терна. В междуредията се въвеждат временно или постоянно уплътняващи култури.

5.3. При внасяне на азотсъдържащи торове върху терени с наклон над 6°, азотната норма да се разделя на части, за да се предотврати изнасянето на хранителни вещества по склона. До 1/3 от нормата да се внася предсеитбено или преди засаждането, а остатъкът да се оставя за подхранване.

5.4. При терени с наклон над 6°, да не се внасят азотсъдържащи торове край водни басейни на разстояние, по-малко от 10 м.

- 5.5. Когато се извършва шербетуване (поливка с разтворен във вода оборски тор) на зеленчукови и други култури върху терени с наклон над 6°, разстоянието до водни басейни да бъде не по-малко от 10 м.
- 5.6. Върху терени с наклон над 6° да не се внасят азотсъдържащи торове на изцяло или частично замръзнала почва и на почва, покрита изцяло или отчасти със снежна покривка.
- 5.7. Внасянето на оборски тор върху терени с наклон над 6° да се извършва непосредствено преди обработката на почвата.

6. Съхранение на оборски тор.

- 6.1. В зависимост от размера на земеделското стопанство, броя на животните и начина на отглеждането им, всяко земеделско стопанство трябва да разполага с отделни **съоръжения** за съхраняването на оборски тор – **твърд и течен**.
- 6.2. **Съоръженията** се изграждат с водоустойчиво дъно, по начин, който да предотвратява изтичането на отпадни води. Съоръженията се проверяват редовно и при необходимост се предприемат незабавни действия.
- 6.3. Съхранение на **твърд оборски тор**:
  - 6.3.1. При пасищно отглеждане на животни, капацитетът на изградените съоръжения да е достатъчен за съхраняване на генерирания в стопанството оборски тор най-малко за 4 месеца.
  - 6.3.2. При оборно отглеждане на животни, капацитетът на изградените съоръжения да е достатъчен за съхраняване на генерирания в стопанството оборски тор най-малко за 6 месеца.
  - 6.3.3. При изграждането на съоръженията да се вземат предвид редица фактори, като броя на отглежданите животни, вида им, технологията на отглеждане, продължителността на периода на съхраняване (в зависимост от начина на отглеждане на животните – пасищно или оборно) и количеството на използвания постелъчен материал.
  - 6.3.4. Твърдият оборски тор да се използва след съхранение в продължение на най-малко 6 месеца.
  - 6.3.5. Твърдият оборски тор да се съхранява в специални торохранилища. При липса на такива, твърдият оборски тор да се съхранява на водонепропускливи площадки.
  - 6.3.6. Отпадните води, отделящи се от съхранявания твърд оборски тор, да се събират и съхраняват.
  - 6.3.7. Да не се изграждат съоръжения за съхранение на твърд оборски тор в близост до водни обекти. Разстоянието до водни обекти да е най-малко 20 м.
- 6.4. Съхранение на **течен оборски тор**:
  - 6.4.1. Течният оборски тор да се използва след съхранение в продължение на най-малко 4 месеца.
  - 6.4.2. Стопанството да разполага с добре построено съоръжение или резервоар. Капацитетът (обемът) му зависи от броя, вида на животните и от продължителността на периода на съхранение (най-малко 4 месеца).
  - 6.4.3. Съхранението на течния оборски тор да се извършва в съоръжения, специално изградени за целта, в зависимост от специфичните особености, като вида на обора, в който се отглеждат отделните видове животни.

6.4.4. Да не се изграждат съоръжения за съхранение на течен оборски тор в близост до водни обекти. Разстоянието до тях да е най-малко 20 м.

7. Съхранение на силаж и отпадъчни води от силажи

7.1. Всички отпадни води от силажите се събират и съхраняват, като се отвеждат до резервоар, за да се предотврати просмукване в почвата.

7.2. Силажът, произведен от полуизсъхнала трева и балиран след това в найлонови опаковки, да се съхранява най-малко на 20 м от водни обекти.

8. Съхранение на мнерални (неорганични) торове.

8.1. Минералните (неорганичните) торове да се съхраняват в специализирани складови помещения, изградени и оборудвани съгласно инструкциите за противопожарна безопасност.

8.2. В специализираното складово помещение насипните и опаковани торове се съхраняват разделно. На всеки вид тор да се поставя надпис.

8.3. Да не се допуска плътно нареждане на фигурите с опаковани торове до стените на складовото помещение. Отстоянието трябва да е най-малко 25 см.

8.4. Амониевият нитрат да се съхранява в опаковано състояние.

8.5. Другите насипни торове (калиеви, фосфорни) да се съхраняват на купчини под различна форма, но да не се допуска смесване.

8.6. При липса на специална складова база, минералните торовете да се съхраняват под навеси или складови помещения, пригодени за съхранение – покривите да не пропускат вода, подовете да са водонепропускливи и повдигнати над нивото на терена, около складовете да са изкопани канавки за безопасно извеждане на водата.

8.7. Не се допуска съхранението на насипни минерални (неорганични) торове на открити площадки.

9. Опазване на околната среда при съхранение, товарене, транспорт и употреба.

9.1. Да не се допуска замърсяване на околната среда при товарене, транспорт и употреба на органични торове. Течният оборски тор да се транспортира в затворени цистерни. Твърдият оборски тор да се транспортира и товари по начин, който изключва замърсяване на околната среда.

9.2. Резервоарите, цистерните и тръбопроводите за течен тор да се поддържат изправни и проверяват грижливо преди употреба, за да се избегнат всички евентуални течове.

VIII. РЕЗУЛТАТИ И ЗАКЛЮЧЕНИЯ ОТ КОНТРОЛА

1. Попълва се доклад от извършена проверка, в който се отбелязват констатираните съответствия и несъответствия. В колона „забележка” се изписва конкретното нарушение или несъответствие. Докладът се подписва от инспектирания и инспектора.

2. При извършване на контрола задължително се съставя констативен протокол, в който подробно се описват всички констатирани несъответствия, установени при проверката и се прави заключение. Констативният протокол се подписва от инспектирания и инспектора.

3. При констатирани несъответствия контролният орган дава писмени разпореждания на инспекциите, като се посочват необходимите коригиращи действия, които трябва да бъдат предприети за отстраняване на несъответствието (нарушението) в определен срок.
4. След изтичане на срока за отстраняване на несъответствието се прави повторна проверка, за да се удостовери предприети ли са предписаните коригиращи действия, достатъчно ефективни ли са те и дали са постигнати необходимите резултати. Резултатът от проверката се отразява в нов Доклад и Констативен протокол от инспекцията.
5. Административнонаказателните или административноразпоредителните мерки при констатирано несъответствие по отношение на спазването на Правилата за добра земеделска практика (нитрати) се предприемат от Разплащателна агенция, ДФ „Земеделие”, на базата на предоставени документи във връзка с осъществения контрол и всички документи, изискани и попълнени при извършване на контрола от страна на инспекторите на ОДБХ.

IX. АРХИВИРАНЕ НА ДОКУМЕНТИТЕ ОТ ИНСПЕКЦИИТЕ

1. **Констативният протокол** се съставя в четири екземпляра:
  - първият се предоставя на експертите от Разплащателна агенция, ДФ „Земеделие”;
  - вторият се архивира в ОДБХ;
  - третият се предава на инспекциите;
  - четвъртият остава в кочана.
2. **Докладът** от инспекцията е неделима част от констативния протокол, съставя се в четири екземпляра и съответните екземпляри съпътстват КП.
3. **Копия от документите**, свързани с предмета на контрола, се архивират в досието на земеделския производител.
4. Води се **регистър на извършените проверки** по тази процедура, в който се вписват: № на КП, дата, обект на инспекцията (стопанство, населено място), име на инспектираното лице (ЗП, юридическо/физическо лице или ЕТ), име на инспектора. Регистърът се води на електронен носител.

X. ТЕХНИЧЕСКО ОБЕЗПЕЧЕНИЕ

1. **Документация, която инспекторът трябва да носи със себе си:**
  - 1.1. Служебна карта.
  - 1.2. Заповед на Директора на ОДБХ, с която се упълномощават инспекторите да извършат контрола, издадена на основание на заповедта на министъра на земеделието и храните и месечната заявка от техническите инспекторати на РА.
  - 1.3. Списък на земеделските стопанства, определени като извадка от експертите на ДФЗ-РА, на базата на анализ на риска.
  - 1.4. Бланки на Констативен протокол.
  - 1.5. Бланки на Доклад от инспекцията, с контролни елементи за проверка.
2. **Лични предпазни средства** – предпазно облекло, при необходимост.
3. **Комуникации** – мобилен телефон за осъществяване на връзка с ОДБХ, БАБХ и други компетентни органи.
4. **Други** – преносим компютър, принтер, фотоапарат, канцеларски консумативи.